

Kristina Medžiaušytė

Moksleivė, kilusi iš Šiaulių, 18 m.

Kristinos Medžiaušytės

„Misija Sibiras‘10“ dienoraštis

Liepos 1 diena,

Šiauliai – Vilnius – ...

Pora valandų miego ir žadintuvas jau čirškia. Taip ilgai laukta diena... Šiaulių geležinkelio stotyje mane pasitinka buvęs tremtinys Juozas Steponaitis. Įteikia gėles ir mažą paketėlį – sakė, „kad kelias neprailgtų“. Kol laukiame traukinio „Klaipėda – Vilnius“ kalbame. Nuo graudžių prisiminimų tremtiniui užlūžta balsas, pasirodo akyse ašaros. Stovime mes: buvęs tremtinys, tėtis, draugas ir aš. Šalimais ant sienos kabo lentelė: „1941-1944 metais čia buvo išstremta tūkstančiai kalinių“. Nuotaika liūdna, skubu atsisveikinti, nenoriu pravirkti. Įsėdusi į traukinį, pažvelgiu iš šalies: pagyvenęs, žvalus ir tvarkingas vyriškis, kuriam teko tremtyje išbūti 14 metų, dar gyvena tais skaudžiais prisiminimais... Viduje sunku. Dar keletą minučių ir aš jau dundu Vilniaus link. Jau dabar atsisveikinti sunku, nors žinau, kad grįšiu. Ir greitai... O kaip reikėjo ištvirti žmonėms, kurie nežinojo nei ko, nei kur, nei kodėl, nei kada ir kiek ilgai bus išstremti? Nesuvokiama. Atidarau dovanotą paketėlį. Jame – spausdinti knygos lapai apie tremtį, eilėraščiai apie laikinus ir amžinus dalykus (laisvę – tėvynę), tremtinio rašyti pamąstymai ir laiškas mums, visiems ekspedicijos dalyviams. Kiekvienas perskaitytas žodis tik dar labiau suspaudžia širdį. Kiek daug tarp mūsų tokių gyvenimo milžinų: iškentę didžiules kančias, vėl gyvena toliau, taikosi prie aplinkos ir padiktuoto gyvenimo ritmo bei tempo. Valanda po valandos. Vilnius. LiJOT biuras. Arno prižiūrima perkraustau daiktus: mano kuprinė sunkiausia. Atsikratau dar gero maišelio daiktų. Po pokalbių, instruktažų, einame „apšildomąjį žygį“ į geležinkelio stotį. 16 val. spaudos konferencija. 17 val. išvykstame. Pirmasis išbandymas – anketų pildymas rusų kalba. Nepasitikiu savo jėgomis, prašau Jaros. Jis mielai užpildo. Baltarusijos pasienis, Minskas. Keliaujame vis tolyn. Tačiau

dėl nuostabios draugijos – kelias neprailgsta. Sukirtę visi Mamytės keptą pyragą – sugulame. Ryt ryte jau būsime Maskvoje.

P.S. Būti jauniausiai yra privalumas – visi tavimi rūpinasi, saugo ir džiaugiasi.

Liepos 2 diena,

Maskva

Po 16 valandų kelionės – Maskva. Mus pasitinka ir nugabena į Lietuvos ambasadą Rusijoje. Papusryčiavę susitinkame ir su pačiu ambasadoriumi A.Vinkumi. Pasidžiaugęs mūsų kelionės tikslu, palinkėjęs sėkmės ir pasiūlęs keletą lankytinų objektų Maskvoje – atsisveikina. Šiandien bus kultūrinė diena. Pirmiausia aplankome kapines: pirmosiose yra menamas prezidento gen. J. Žemaičio – Vytauto kapas, antrosiose – įžymių Rusijos žmonių kapai. Aplankome Ceratelio muziejų. Po jo – pėsčiomis Raudonąją aikštę, Kremlių, Senąjį ir Naująjį Arbatą. Tada su grupe išsiskiriame – 12 grįžta į ambasadą, o mes septyniесе tęsiame ekskursijas po Maskvą. Metro keliaujame iki universiteto, kopiname į milžinišką kalną, vaikstome po parką... Galiausiai nusiplūkę grįžtame. Ambasados svečių namų kiemely pavakarieniaujame ir ropščiamės į kambarius. Išsiaiškinę rytojaus dienos programą einame miegoti. Keista, visi ekspedicijos dalyviai jau dabar atrodo kaip seni, gerai pažįstami draugai.

Liepos 3 diena,

Maskva – Uralas – ...

Pabudę, papusryčiavę išsiskirstome kas kur. Turime 4 valandas. Didžioji grupės dalis vykstame į Karo, Borodino mūšio muziejus. 16.50 val. jau sėdime traukinyje pakeliui į Serovą. Visi grupės dalyviai esame išskaidyti po skirtingus vagonus. Nesmagu... Pro garsiakalbius praneša: „Sveiki, Jūsų kelionė truks 30 valandų. Kelionę pradėję Europoje – baigsite Azijoje. Malonaus vykimo“. Vyksime ilgai! Mums keturiems – Norbertui, Gintarei, Jurgitai ir man – pasisekė. Gavome kupė. Kelionės eigoje joje tilpo visi 19 ekspedicijos dalyvių. Nebent kinai sugebėtų viršyti šį rekordą. J Bijodami, kad neužklystų į mūsų kupė

kelionės palydovas, išsiskirstome ir einame miegoti. Emocijų temperatūra – aukščiausio laipsnio. Esame laimingi ir linksmi.

Liepos 4 diena,

Traukinys

Rytas traukinyje. Žinodami, kad dar diena nusimato kelionės – jaukiai vartomės gultuose. Taip diena ir praslinko: kalbėjomės, žaidėme, dainavome, net šokome meškučių šokį. Ir galiausiai ruošėmės kėlimuisi 3 val. nakties. Nekantravome kada išlipsime ir pamatysime savo ekspedicijos vadovą, kada prasidės mūsų tikrieji darbai. Ilgai laukti nereikėjo. Mūsų misija prasideda.

Liepos 5 diena,

Serovas – Čeremichovas

Tik išlipus Jurgitą ir mane užkalbina milicija. Aiškiname, kad esame turistų grupė. Gerai, kad greitai prieina Gintautas Alekna ir atsako į visus milicininkams iškilusius klausimus. Tai buvo pirmasis ir tikrai nepaskutinis susitikimas su milicija – užtikrina kažkuris iš dalyvių. Šypteliu ir patraukiame link dviejų mažų mikroautobusiukų, kuriais turime nuvykti link Čeremichovo (apie 90 km). Tas 2 kelionės valandas pabuvau ryšininkė: Gintautas ir Arnoldas sėdėjo priekyje ir kalbėjosi tarpusavy, aiškinosi padėtį, maršrutą. Aš sėdėjusi arčiausiai jų, kartas nuo karto įsikišdavau, ko paklausdavau, o ką išgirdavau svarbesnio ar mums visiems įdomesnio pranešdavau visam autobusiukui. O visi tik ir laukė kokio įdomesnio fakto, žinių... Juk keliavome ir nežinojome nieko. Išaiškėjo, kad artimiausias dienas dirbsime pačiose didžiausiose kapinėse iš visų suplanuotų. Atvykę į miestelį pajutome kas yra tie visų vadinami „kamary“ ir „maškara“ – kitaip tariant, uodai. Jų daug. Tikrai daug. Taip pat vietiniai pasakė, jog 80% erkių užsikrėtusios erkiniu encefalitu. Visiems geriau tikrai nepasidarė... Apsimuturiavę kiek kas gali ir išsipurškę kas ką turi, dauguma pasiliko saugoti daiktų, o mes keliese su ekspedicijos vadovu nuėjome iki administracijos, pasisakyti ko atvykome bei tuo pačiu paieškoti čia gyvenančių ištremtų lietuvių. Ir radome. Joną.

Trumpai: Jonas, 1937m. gimimo, dzūkas iš Lazdijų. Ištremtas dešimties metų kartu su tėvais. Mama sunkiai sirgo, greitai mirė, o tėvas dirbo šachtose, kuriose ir jis sulaukė mirties. Jonas, žinodamas savo gimimo datą, paprašė vieno pažįstamo ruso, kad padarytų pasą ir jį gavęs stojo tarnauti į kariuomenę. Po jos daugiau nei 20 metų pradirbo šachtose.

Pabendravę su tremtiniu, kuris mano nuostabai taip puikiai kalba lietuviškai atsisveikiname. Galiausiai nusipirkę reikalingiausių daiktų bei maisto 3 dienoms pajudėjome link suplanuotos stovyklavietės apie 7-8 kilometrus. Laukiame, kada pamatysime tą pievą, kuri, anot Gintauto, kvepia neapsakomai stipriai, šalia kurios ir kursime stovyklavietę. Pamatėme: ir pievą, ir kalnus, ir kapines... Ilgai nesidžiaugėme. Supratę, kad darbo turime tikrai daug, nes kapinių teritorija akimis neaprėpiama, greitai užkandę išėjome dirbti į kapines. Iš pradžių visų akys sakyte sakė: „Nuo ko gi mums pradėti?“, bet gan greitai įsivažiavę pradėjome valymo darbus. Kirtome puvelsius, nudžiuvusius medžius, kai kuriuos genėjome, rovėme krūmus, aukštas žoles, tempėme rąstus ir taip ligi vakaro, kol baigėsi darbo diena. Neskirstau darbų nei vyriškų, nei moteriškų, todėl dirbau kaip visi: pjoviau, kirtau, verčiau ir roviau. O lengvas nuovargis tik džiugino. Išsimaudžiusi šaltinyje, kurio didžiausias gylis iki kelių, o šaltis stingdantis, nuėjau miegoti. Diena buvo ilga ir gana sunki.

Liepos 6 diena,

Čeremichovo kapinės

Papusryčiaujame ir kimbame nuo ryto į darbus. Tęsiame vakar pradėtą „valymą“. Dirbame iš visos širdies, prakaitas srūva upeliais. Po truputėlį kapinių teritorija tampa aprėpiama akimis. Sunkieji darbai baigiasi, imam šveisti kryžius, tvoras, po to dažyti, tvirti tvorą aplink kapines. Kai prasidėjo ramesnis darbas, atsirado daugiau laiko apmąstymams. Saulė šviečia, vaizdas fantastiškas – tolumoje kalnai, o tu dirbi prie seno, apleisto, visų užmiršto kapo. Netyčia pradedu niūniuoti lietuvių liaudies dainą „Eisva mudu abudu“... Širdyje gera. Kapelyje stovi mano pagamintas ir įkaltas naujas medinis kryželis, o aš dažau aplinkinę metalinę tvorelę. Kapų aplink daugybė. Visi susimąstę dirba. Ir akivaizdu, jog visiems gera. Tvyro tokia neapčiuopiama, paslaptinga, šilta atmosfera. Tokioje aplinkoje galima ištarti žodį – patriotiškumas.

Pabaigę dienos darbus grįžtame atgal į stovyklavietę. Šiandien karaliaus Mindaugo karūnavimo diena. Visam pasaulyje 21 val. bus giedamas Lietuvos himnas. Tai darysime ir mes, tačiau kai Lietuvoje 21 val., čia, pas mus – 00.00 val. Tad kol laukėme vidurnakčio, mūsų istorikas Norbertas papasakojo trumpą istorinę paskaitėlę apie Mindaugą, o Robertas pradėjo daryti milžinišką kryžių. Atėjus vidurnakčiui sustoję aplink laužą pradėjome giedoti himną – taip vieningai ir gražiai. Ta proga sakėme linkėjimus. Tampame ne tik gera darbo komanda, bet ir artimi draugai. Po linkėjimų visi dar sėdome prie laužo, kalbėjome. Aš perskaičiau tremtinio laišką ir po 1 val. ėjome miegoti. Čia visiškai netemsta. Naktys – šaltos.

Liepos 7 diena,

Ten pat

Pusryčių nesinori. Džiugu, kad mes trys merginos (Rasa, Jurgita ir aš) bei Jara su Mindaugu pasilikome prižiūrėti stovyklavietės, kol grįš maisto komanda iš miesto su dažais. Didžioji komandos dalis išėjo į kapines prie pat Čeremichovo, o mes turėjome likti ir nudažiusios paskutinius kapus prisijungti prie komandos. Išsimaudžiusios ir vėl darbingai nusiteikusios mergaitės išėjome dažyti kapinių. Po poros valandų jau keliavome mišku 7 kilometrus į kitas kapines. Dažėme, dažėme, dažėme. Juodi dažai ėmė veikti. Pradėjo pykinti. Svaigo galva, traukė skrandį. Šiandien ir vaikinai prisidėjo prie dažymo ir šveitimo, tad Eugenijus ir sako: „Eikit sau, vakar merginos net žodžiu neužsiminė kaip joms sunku dirbti!“. Šiandien pajuto visi. Naujose kapinėse valymo darbų beveik nebuvo, vien šveitimas ir dažymas. Galiausiai su Rasa jau leipom nuo tų rusiškų dažų kvapo, bet, ačiū Dievui, jau baigėme nudažyti visus kapus. Vėl tie 7-8 km. atgal į stovyklavietę. Maisto komanda buvo paruošusi skanią sriubą. Po jos maudynės ir miegas. Baisingai pavargau.

Liepos 8 diena,

Čeremichovas – Novaja Lialia – Soltanavas

Prabudau 2 val. nakties. Norbertas grįžo į palapinę. Pasirodo, dauguma tik dabar sugulė – aš lūžau anksčiau. Ryte visi galėjome miegoti ilgiau – iki pusę 10 ar 10 val. Pasijutau pailsėjusi

jau prieš 9 val. ir kėliausi. Šiandien paliekame stovyklą. Tad pusryčiaujame, pakuojame palapines, paliekame švarią teritoriją. Nusinešę daiktus prie pirmųjų kapinių, vaikinai grįžta paimti kryžiaus. Iškilmingas nešimas, pastatymas. Norbertas turėdamas švęsto vandens iš Lietuvos pašventino, Gintarė su Emilija sudainavo lietuvių liaudies dainą, Jurgita uždegė žvakutę. Įsiamžinę kalnų ir kapinių fone, patraukiame link kitų kapinių – ten vėl pastatome kryžių, šį kartą jau aš uždegu žvakutę... Po to pajudėjome link miesto, kur turėjo mūsų laukti tie patys du autobusiukai ir nuvežti į kitą stovyklavietę. Kelio apie 160 kilometrų. Besėdėdami dauguma pradėjo snausti. Buvo taip nepatogu, kuprinės milžiniškos, vietos mažai. Tad aš sugalvojau lipti ant kuprinių kalno palei lubas ir puikiai įsitaisiusi užmigti. Šalia galvelės suglaudę užmigo ir Valdas su Rasa. Taip bekeliaujant mus sustabdo milicija. Per pusę sekundės atsiduriu senojoje vietoje ant sėdynės. Visi spėlioja kas čia vyksta, užsimiegoję... Galiausiai vėl pradedame judėti, bet jau šį sykį su milicijos palyda. Jaučiamės lyg įžymybės – nusikaltėliai. Tarsi scena iš filmo. Milicijos patrulis palydi iki pat Novaja Lialia nuovados. Ten sustoja. Iš mašinų išlipa nuo galvos iki kojų ginkluoti, ant peties užsimetę „kalašnikovus“ (AK-74M) milicininkai. Surenka pasus. Pasirodo, 2 milicijos patroliai tykojo mūsų greitkelyje nuo ankstauro ryto, o mus „sučiupo“ tik apie 18 val. Vargšeliai, teko laukti ilgai. O toks karštis! Po geros valandos pasus gražinę milicininkai įspėja, kad per 3 dienas turime palikti miestą. Toliau vykome į Soltanavo kaimą, kur rengėme stovyklavietę. Pastatėme palapines, įsikūrėme. Viskas būtų idealu, jei ne uodai. Spiečiai agresyvių ir skaudžių kandančių uodų. Nieko, juk išgyvensime, ar ne? Dabar sėdžiu prie laužo ir geriu arbatą. Matosi upė. Vieta tikrai graži.

Liepos 9 diena,

Novaja Lialia

Pabudome ir keliamės. Pusryčiai ir žygis į miestą. Turime prisistatyti į milicijos nuovadą, kažkokiems rašto darbams. Ech, ta biurokratija. Po geros valandos einame link kapinių... Jos milžiniškos! Vos randame lietuviškus kapus. Pradedame dirbti. Po kokių 5 valandų baigiame, einame atgal į miestelį. Susitarę su vienu autobuso vairuotoju, mus paveža arčiau stovyklavietės. Pastarasis vairuotojas – tikras ekstremalas. „Taškėmės“ į visas puses su kiekvienu posūkiu. Buvo labai linksma. Net geriau nei amerikietiški kalneliai. Grįžę keliese pasiėmėme darbo įrankius ir išėjome į šalimais esančias kapinaites, sutvarkyti lietuvių kapo.

1,5 val. ir sutvarkėme. Grįžome, ėjome vakarieniauti, kas dar neišsimaudę – maudytis. Paskui vietinių gyventojų paprašiau iki rytojaus ryto pakrauti fotoaparato bateriją. Mielai sutiko. Atvyko vieno lietuvio sūnus. Jis pasiūlė paimiti nereikalingus daiktus prieš žygį į „59 kvartalą“. Bent dalele pasilengvinome kuprines. Po dienos aptarimo vakare ėjome miegoti.

Liepos 10 diena,

59 kvartalas

Ryte susikrovę daiktus su lietuvio sūnaus džipu trim reisais vykstame į lauką, nuo kurio prasidės žygis į tolimiausią taigoje buvusią lietuvių tremtinių gyvenvietę, taip vietinių apeinamą, neigiamai atsilieptą „59 kvartalą“. Apsimuturiuojame kaip įmanoma stipriau ir judame vienas paskui kitą. Planuotas atstumas – 20 kilometrų. Su kiekvienu kilometru pajuntame alinantį karštį bei drėgmę. Jei dar pradžioje saugojomės nuo erkių ir uodų, tai po kokių 10 kilometrų metėm kuo daugiau rūbų nuo savęs. Vandens jau beveik nebeturėjome. Galiausiai, lyg miražas, taigos glūdumoje pasirodo stovyklavietė su vagonėliu. Gintautas sako, jog čia ilsėsime bent 2 val. Todėl išėjome ieškoti vandens. Grįžimui turėjome vos 5 litrus rezervuoto vandens, o daugiau – nei lašo. Kamavo troškulys. Vaikinai atrado kažkokią juodą pelkę ir pasisėmę to vandens pradėjome jį švarinti, filtruoti, virinti. Kita grupės dalelė išėjo ieškoti buvusios gyvenvietės ir kapinių. Nuo sustojimo vietos turėjome eiti apie 4 km., bet galiausiai išaiškėjo, kad mes jau atėjome. Tad grįžę nusikalę vyrai ėjo ilsėtis, o mes, kita grupės dalis išėjome ieškoti kapinių. Vėl pasiklydę, išsekę, be energijos, tačiau suradę kapus dirbome. Vien mintis mus palaikė, kad tikriausiai čia daugiau niekada niekas neįkels kojos, neatras šių kapų, nerizikuos pasiklysti. Atkasinėjome apaugusius kryžius, išguldytas tvoras, rinkome šakas... Robertas su Tautvydu pastatė didžiulį kryžių. Padirbėję grįžome į stovyklavietę. Nusilpę, ištroškę, tvankiame ore... Ilgai nelaukus ėjau miegoti. Atsigulusi pradėjau save kaltinti, kodėl ryte, taip kaip visada, neatsigėriau stiklinės vandens?

Liepos 11 diena,

59 kvartalas – Soltanavas – Novaja Lialia – Serovas

Rytas. Vandens nėra, maisto – beveik taip pat. Susikraunam daiktus ir prieš išeidami visi išsidalindami išgeriame savo 5 litrus rezervinio vandens. Gavome kiekvienas keletą mililitrų ir pajudam. Energijos kol kas yra. Tempas didelis. Pusei grupės tinka (nes beprotiškai nori pasiekti civilizaciją ir gauti vandens), o kitai pusei – ne (juk eikvojame tiek daug jėgų). Buvo nuspręsta, kad pasiimsime 5 litrus pelkės vandens ir jį išsidalinsime po 7 kilometrų. Kiekvieną žygio minutę pervertinau tai, kas yra įprasta, ko turiu visada ir pasirodo, be ko negalėčiau gyventi. Vienas iš tokių dalykų – vanduo. Stojame vis dažniau, maždaug kas 2,5 – 3 km. Einame labai sunkiai. Galiausiai kai liko +/- 5 km iki grįžimo – stipriausieji vyrai atsiskyrė ir kone bėgo iki išėjimo iš taigos, to lauko, kur pradėjome, ieškoti ryšio ir vandens. O mes likę po truputį stūmėmės per taigą. Geografijos pamokose ją įsivaizdavau visai kitokią... Berželiai, gražios pievos... Savijauta siaubinga. Akyse juoda. Silpna ir duria širdį. Griūnam, slystam, šlampam. Tiek jėgų prireikia pakilti. Atrandam balą. Gintautas mane gaivina: pila puodelius vandens ant galvos... Geriau. Stebuklingai veikia. Griežtai pasakė negerti pelkės vandens, bet aš gėriau... Vanduo toks skanus. Suteikia jėgų. Toliau kapstomės. Ir taip netikėjai – ilgai lauktas išėjimas iš taigos. Laukas... Tas laukas. Jį pamatę kone verkėme iš džiaugsmo. Tik jei tikrai būtume pravirkę, kažgi ar būtų nuriedėjusi nors viena ašara – skysčių kūne nebelikę nei lašo. Kojos kliūdamos už žolės, grumstų, yrėsi link kelio. Kėblinau vos bepasivilkdama, kaip ir visi. Pakelėje kritome. Tik išgirdę mašinos gaudesį pakėlėme galvas. Mėlynas žiguliukas artėja, artėja... Ir matome staiga pro langą iškištą Kęstučio ranką su mineralinio buteliu. Iš paskutinių šaukiame iš laimės. Nežinau kas tokią akimirką gali suteikti daugiau laimės nei mėlynas žiguliukas pilnas vandens... Pasakytų, kad laimėjau milijoną – pažiūrėčiau kreivai ir nusukčiau galvą. O pasakytų, kad gaunu butelį vandens... Tik šokinėk ir klyk iš laimės. Griežtai pasakė daug negerti, kad skrandžiai neplyštų... Bet pajutus vandens skonį taip sunku sustoti. Geriame lyg išprotėję. Kol laukiame lietuvio sūnaus beveik užmiegame. Nuveža mus iki upės. Ten prasideda dar vieni vandens malonumai – maudynės. Šampūnas, muilas, dar atrasti švarūs rūbai. Jau panašesni į žmones einame į stotelę, vykti į Novąją Lialią. Nuo ten traukiniu į Serovą. Lialioje prisipirkome valgyti. Akys norėjo daug, skrandis neleido. Tada žygiavome link geležinkelio stoties, kur laukė Gintautas su dviem lietuviais Juozu ir Antanu. Šnekame, bendraujame. Klausinėjame lietuvių. Pastarieji nebekalba lietuviškai. Matome ateina milicija. O ji kaip visada – visur žino kur esame. Šiandien turime palikti jų apylinkes. Atvyksta traukinys... Keletą valandų dundame iki Serovo. Atvykus ieškome viešbutuko, kur mus priimtų. Ir mūsų dideliame

džiaugsmui – randame. Mudvi su Rasa gauname dvivietį kambarį. Turime valandą maudynėms, nes 1h nakties prasideda futbolo čempionato finalas. Susirinkę pas vaikus septynviečiame kambaryje žiūrime futbolą. Tik Gintarei aukšta temperatūra, vemia, labai prastai jaučiasi... Pratęsimo neištempiau... Ėjau miegoti. Lova! Mmmm...

Liepos 12 diena,

Serovas

Rytas lovoje. Ar gali būti maloniau? Kambario draugei Rasai tikrai prastai. Visą naktį pravėmė. Ryte pyktelėjusi pasakiau: „Tai ko nepamiršai? Juk taip prastai atrodo“, o ji šyptelėjusi atsakė: „Ai, nenumiriau“. Aš taip pat gulinėju. Galva tarytum švino prikimšta, iš nosies kraujas pasipylė, bet pamačius ir palyginus savo sveikatos būklę su kitų – aš sveikutėlė. Pusryčiai ir vėl lova. Per naktį ir dienos eigoje iškrito neįtikėtinais daug – Valdas, Jara, Kęstutis, Martynas, Eugenijus, Arnoldas, Paulius, Rasa ir kiti... Vemia, nevalgo, aukšta temperatūra.

Vakare Gintarei pagerėja. Einame mudvi pasivaikščioti. Grįžusi skalbiuosi, deduosį daiktus. Aplankau kitus. Kęstučiui labai prastai – nuo aukštos temperatūros net nebesiorientuoja kur yra. Net pačiai nesmagu, kad jaučiuosi gerai, o kiti taip serga... Atrodo, norisi kad visiems skaudėtų po lygiai. Su Rasa einame pas Valdą ir Jarą. Kalbame iki 4h nakties. Reikia grįžti į kambarį. Miegas... Rasytei dar prastai.

Liepos 13 diena

Serovas – ...

Dar viena naktis viešbutuke. Mane pažadina saulė bei traukinio dundėjimas. Prisiverčiu atsikelti ir ropščiuosi į vonią. Rasa pramerkusi vieną akį sako: „Tau ką, gal nesimiega?“, aš nusijuokusi patariu miegoti toliau. Kiek valandų tai nenutuokiu. Ir nenutuokiu jau trylikta diena. Jei paklaustumėte kelintadienis šiandien – pasakyčiau tą patį kaip ir apie laiką – nežinau. Sakoma, laimingi žmonės laiko neskaičiuoja. Vadinasi – aš laiminga. Pusryčiai. 13

žmonių vyksim į kitas kapines, pas dvi lietuves bei aptvarkyti dar vienų kapinių. Šiandien atkrito ir Emilija. Sunkiausios būklės žmogučiai pasiliko viešbutyje, o mes riedame bent 2,5 val. iki kapinių. Jas sutvarkę dar apie valandą iki lietuvių Ninos ir Adelės. Pro autobusiuko langus matome mirusias gyvenvietes ir kaimus. Atrodo, apie tokius dalykus tu tik skaitai ar matai filmuose. O dabar matai pats. Prasideda kalnai, vaizdai neapsakomi. Pagaliau atvykstame. Svetingai pasitinka Nina. Linksmi pyktelėjusi, kad nepranešę atvykome, ji čiupo iš spintos suknelę ir po keletos minučių grįžo patenkinta. Kalbame, ji pasakoja, prisijungia jos sesuo Adelė. Paliekame lietuviškų suvenyrų, raštų, laišką iš Lietuvos. Mus pavaišina saldumynais ir arbata. Pasisvečiavę keliaujame atgal į Serovą. O nuo ten jau čiupę daiktus einame gerą kelio atkarpą iki traukinių stoties. Laukia kelionė atgal į Maskvą, tada jau į Lietuvą. Sunku patikėti, kad jau namo. Rodos, tik ką tik prasidėjo ekspedicija.

Šį kartą 30 valandų kelionė atgal bus patogesnė – visi gavome kupė. Mūsų neišskiriama ketveriukė – Rasa, Valdas, Jara ir aš būsimė kartu. Esame paskendę į pokalbius. Atrodo, turėjome tiek laiko išsišnekėti ir dešimtis kartų atsibosti vieni kitiems, bet anaipol. Mūsų balsai vis netyli. Norisi pažinti vieni kitus vis labiau ir labiau. Suteksta. Susirangę ant apatinių gultų ir draugiškai susisupę į pledus klausome Jaros šiurpių istorijų. Visi kartu ir užmiegame. Taip gera su šiais nuostabiais žmonėmis.

Liepos 14 diena,

Traukiniu link Maskvos

Rytas traukinyje. Visi klega, dar bando atsidžiaugti vieni kitais. Šiandien atkrito Jurgita. Temperatūra, pykina... Likom vos keletas, kurie dar stipriai laikomės. Tikiuosi ir išsilaikysime. Slenka diena traukinyje. Kalbos, miegas, žaidimai. Bloknotų pildymai vieni kitiems. O man vis atrodo, kad traukinys važiuoja ne į tą pusę...

Liepos 15 diena,

Maskva – ...

06:07 val. atvykstame į Maskvą. Pasitinka tas pats ambasados autobusiukas. Tik pabudusi, pajutau kad labai skauda plaučius. Vos galiu įkvėpti oro. Lyg kas plėšytų ir draskytų iš vidaus. Gintarė pasiskundė tais pačiais skausmais. Sutapimas. Negi traukinyje perpūtė? Siaubas... Nuostabu! Pirmiausia, siaubas, nes skauda, o antra, nuostabu, nes ambasadoje gauname 2 kambarius! Mergaitėms ir berniukams. J Maudomės, gražinamės, pusryčiaujame. Tada susitikimas su ambasadoriumi A.Vinkumi. O jau po to – kas kur. Aš, Rasa ir Gintarė einame į Senąjį Arbatą. Dar ką nors nusipirkti ir atgal į ambasadą. Man plaučių neatleidžia, o ir šiaip nei vienai nėra sveikatos vaikščioti per tokį karštį. Grįžusi guli lovoje. Užsidedu šlapią rankšluostį ant nugaros. Galiausiai Rasa ištepa nugarą vaistais... Ir aš užmiegu. Taip karšta. 17:10 val. visi su daiktais stovime ambasados svečių namų kiemelyje. Susitalpinome su daiktais į viena mikro autobusiuką. Dar vienas mūsų mažas rekordas. Geležinkelio stotis, Lietuvos geležinkelių traukinys „Vilnius – Maskva“. Iš paskutiniųjų rublių nusiperkame su Rasa po ledų porciją ir pradame dundėti traukiniu savo šalies link. Mūsų ketveriukė vėl viename kupė. Pokalbiai, skambantys vis liūdnesne gaidėle. Galiausiai užmiegame.

Liepos 16 diena,

Vilnius

Sunku patikėti, kad esame jau taip arti namų. Mažas nerimas vykstant per pasienio punktus ir jau matyti Lietuvos žaliuojantys miškai, gražios gyvenvietės, mielas dangus ir saulė. Likus 5 minutėms iki atvykimo, dar visi susirenkame į vieną kupė. Arnoldas pasako tokią gražią kalbą, vos laikaisi nesusigraudinusi. Ir galiausiai traukinys stoja. Matome daugybę žmonių su gėlėmis, fotoaparatais, kameromis. Net prieš kelionę buvę artimiausi žmonės, dabar atrodo svetimi. Mes, 20 žmonių grupė, virtome šeima. Mums reikia vieniems kitų. Nedrąsiai išlipame iš traukinio. Mus pasitinka vanduo, druska, duona ir daugybė šypsenų. Vis dėlto gera būti namie. Po spaudos konferencijos einame į LiJOT biurą. Ten, kur pradėjome savo kelionę. Ilgai netrukę atsisveikiname. Bet aš tikrai tikiu, neilgam. Po šios ekspedicijos anksčiau ar vėliau mes dar daug daug kartų susitiksime. Pažinti žmonės ir patirti įspūdžiai – įsirižė giliai viduje visam gyvenimui.